

MAZOWSZE SERCE POLSKI NR 7-8 [63-64]

17/07/2023 13:42 | Zamieścił: Agnieszka Bogucka, Autor: Agnieszka Bogucka
(BW)

Ostatni ich dom

Autor: arch. UMWM

Willa „Alma” na zawsze „związała” się z Aleksandrem Świętochowskim. Najpierw poprzez jego wielką miłość, teraz poprzez wizjonerskie idee.

Ten znany publicysta polityczny i działacz społeczny był nie tylko filozofem, ale również twórcą pojęcia „pracy u podstaw”, autorem przełomowego manifestu „My i wy” z 1871 r.

Pozytywista słowem i czynem

O ponadprzeciętnej świadomości społecznej, intelekcie i wizjonerstwie niech świadczy fakt, że jego autor miał wówczas 22 lata! Dekadę później powołał do życia tygodnik „Prawda”, w którym publikował swoje felietony w cyklu „Liberum Veto”. Świętochowski zaangażowany był również w działalność społeczno-oświatową. Jego największą chlubą były szkoły w Gołotczyźnie, stworzone razem ze współpracownicą Aleksandrą Bąkowską: gospodarstwa domowego dla dziewcząt (1909 r.) i rolniczą dla chłopców (1912 r.). Nauka w tych szkołach była bezpłatna.

Ostatnia miłość

Jedną z ich uczennic była Maria Żydowo z Gostynina. Zainteresowanie mentora podopieczną dostrzegli inni opiekunowie – Maria musiała opuścić Gołotczynę. Wobec znajomych i rodziny Świętochowski starał się zachować pozory opiekuna dziewczyny, dlatego uzyskał dla niej stypendium i wysyłał do podwołomińskich Lipin na naukę ogrodnictwa. Jednak rozłąka nie trwała długo: we wrześniu 1922 r. zamieszkali – już oficjalnie – razem w Warszawie. On miał 73 lata, ona – 20.

„W sierpniu 1932 r., po 35 latach separacji małżeńskiej, Świętochowski owdowiał. W trzy tygodnie później zawarł związek małżeński z Marią Żydowo. W ten sposób zalegalizował dziesięcioletnie z nią pożycie”

Barbara Konarska-Pabiniak „Matuzalem i Dziebunia: 150 rocznica urodzin Aleksandra Świętochowskiego”, Notatki Płockie 44/1-178, 9-11, 1999.1

Jesienią 1937 r. przeprowadzili się do nowego domu – willi „Alma”, nazwanej od pierwszych liter imion małżonków. Pół roku później Aleksander zmarł, miał 89 lat. W „Almie” spędził ostatnie miesiące życia.

Dom dla naukowców

Willa zostanie przeznaczona na działalność Muzeum Pozytywizmu w Gołotczyźnie (placówki samorządu województwa), która należy do Muzeum Szlachty Mazowieckiej w Ciechanowie.

– Zakup nieruchomości jest istotnym krokiem w rozwoju placówki. Willa odegra ważną rolę w edukacji, kulturze i badaniach naukowych. Planujemy stworzyć w niej Centrum Myśli Pozytywistycznej, bo idee pozytywizmu są wciąż aktualne. Będzie tam swego rodzaju dom pracy twórczej, gdzie znajdą się połączenia internetowe z bibliotekami w Polsce. Chcemy, by tutaj mogli przyjeżdżać i pracować badacze tej epoki – mówi Robert Kołakowski, dyrektor ciechanowskiego muzeum.

[Aleksander Świętochowski](#)

[Fot. Muzeum Pozytywizmu](#)

[Maria Świętochowska](#)

[Fot. arch. Muzeum Pozytywizmu](#)

